

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦЕНТР ЗАОЧНОЇ, ДИСТАНЦІЙНОЇ ТА ВЕЧІРНЬОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Кафедра журналістики та філології

RELIGIOUS TOPICS IN MASS MEDIA

РЕЛІГІЙНА ТЕМАТИКА НА СТОРІНКАХ ЗМІ

Кваліфікаційна робота
освітнього рівня «бакалавр»
студентки спеціальності «Журналістика»
освітньої програми «Журналістика»
групи ЖТдн – 61
Попович Ангеліни Ярославівни

Науковий керівник
Жиленко Ірина Рудольфівна,
докт. філол. наук, доцент кафедри
журналістики та філології

Попович А.Я. Релігійна тематика на сторінках ЗМІ [Текст] : робота на здобуття кваліфікаційного ступеня «бакалавр» ; спец.: 061 – Журналістика / А. Я. Попович; наук. керівник І. Р. Жиленко. – Суми : СумДУ, 2020. – 31 с.

У роботі висвітлено релігійну тематику на сторінках ЗМІ. На прикладі газети «Град Прилуки» та соціальної мережі Полтавської місіонерської духовної семінарії досліджено особливості журналістської роботи над релігійною тематикою.

Ключові слова: релігія, журналістські матеріали, періодика, соціальні мережі, «Град Прилуки».

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ РЕЛІГІЙНОЇ ТЕМАТИКИ.....	6
1.1. Теоретико-методологічні засади.....	6
1.2. Взаємодія ЗМІ та питань релігії.....	11
1.3. Робота журналіста з релігійною тематикою.....	13
РОЗДІЛ 2. ПРОБЛЕМИ ПИТАНЬ РЕЛІГІЇ НА СТОРІНКАХ ЗМІ.....	19
2.1. Релігійна тематика на шпальтах газет.....	19
2.2. Релігійна тематика в мережі Інтернет.....	23
ВИСНОВКИ.....	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	30
ДОДАТКИ.....	32

ВСТУП

Сьогодні не можливо говорити про економічні, культурні, політичні речі, не згадуючи релігійної складової. Релігія просочилася у всі віхи життя людини. Останнім часом все частіше на сторінках газет майорять яскраві та гучні заголовки з теми релігії. Конфлікти та скандали на релігійному підґрунті заповнюють мережі Інтернет та ЗМК.

Необхідність дослідження релігійної журналістики полягає в її сучасному актуальному стані. Той, хто не інформований про релігійне життя, вже відстав від часу подій. Тому **актуально** вивчити релігійний аспект на сторінках ЗМІ, з'ясувати особливості його реформації у місцевих виданнях та дослідити рівень інформування населення про релігійну тематику.

У науковій роботі ми вирішимо такі проблеми: робота з матеріалом релігійної тематики; невідповідність та малодосвідченість сучасних випускників ВНЗ з теми «релігія», над якою працює лише фахівець в області теології.

Мета дослідження – ідентифікувати та вивчити релігійну тематику на сторінках ЗМІ, з'ясувати зацікавленість читацької аудиторії в питаннях релігії.

Реалізація обраної мети потребує вирішення таких **завдань**:

- визначити особливості вживання релігійної тематики в ЗМІ;
- розмежувати поняття «релігійна журналістика» та «релігійна тематика» у просторі дослідження періодики загалом;
- описати взаємодію журналіста та релігійного діяча у творенні матеріалу;
- виявити й систематизувати релігійний матеріал в місцевій газеті «Град Прилуки» 2019–2020 рр.;
- проаналізувати роботу журналіста з релігійною тематикою у просторі соціальної мережі.

Об'єктом дослідження є газета «Град Прилуки» 2019–2020 рр. (понад 50 примірників) і соціальні мережі. Ми проаналізуємо релігійну тематику,

з'ясуємо основні проблеми, з якими зіштовхується журналіст, дослідимо співвідношення «релігія – журналіст – читач».

Предмет дослідження – релігія в усіх її проявах в друкованих ЗМІ та Інтернет-ресурсі.

Методи дослідження. Для наукової інтерпретації фактичного матеріалу застосовувались структурно-типологічний, функціональний методи та метод зіставлення статистичних підрахунків і кількісних характеристик. Для коментування джерел використовувалися прийоми спостереження, систематизації, науково-лінгвістичного опису, порівняльного аналізу.

Апробація роботи. Основні положення, висновки і результати дослідження викладені у збірці матеріалів конференції «Журналістська освіта в Україні: світові професійні стандарти» (Суми, 13–14 травня 2020 р.) під назвою «Релігійна тематика на сторінках місцевих ЗМІ (на прикладі газети «Град Прилуки»)» (Додаток А.1, А.2, А.3).

Ми працювали над темою «релігійна журналістика» і протягом року нами було підготовлено близько 20 журналістських матеріалів, що були надруковані в рубриці «Релігія» в газеті «Град Прилуки» територіальної громади міста Прилуки. Деякі з них ми використали для аналізу в кваліфікаційній роботі: «День народження християнської церкви» [6], «Значення татуювання за християнським віровченням» [7], «Перша благовісниця Христового воскресіння» [8], «Петропавлівський Піст» [9], «Покровителі шлюбу» [10], «Подвижник із печери» [11], «Прилуцький покровитель Святитель Іоасаф, єпископ Белгородський» [12], «Радуйся, Богородице Одигідріє, християн надія!» [13], «Світле Богослужіння у Прилуках» [14], «Успенський піст!» [15], «Христос народився! Славимо Його!» [16].

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, що налічує 27 позицій, і додатків.

РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ РЕЛІГІЙНОЇ ТЕМАТИКИ

1.1. Теоретико-методологічні засади

Релігія є предметом вивчення багатьох наук, зокрема і соціальних комунікацій. Досліджень релігійної тематики обмаль, однак звернемо увагу на деякі з них. Науковий пошук Смоли Л. Є. знайшов відображення в роботі «Проблематика висвітлення релігійного дискурсу в інформаційно-комунікативному просторі України» [22]. Науковець дослідила роль і місце релігійної тематики в соціальних комунікаціях. Ключовим моментом в роботі є виокремлення впливу релігійної проблематики в питаннях національної ідентичності, патріотичних проявів і задоволення релігійних потреб військовослужбовців.

Оксюк О. О. у науковій розвідці «Тематично-жанрова специфіка сучасних православних конфесійних часописів в Україні» [5] дослідила статистико-історичний розвиток релігійних видань, тематико-жанрову специфіку сучасної православної періодики України. Науковець виокремила підтеми, жанри, тематичні категорії релігійної публіцистики та на наочному прикладі відобразила результати дослідження у вигляді діаграм та таблиць.

Специфіку роботи журналіста з релігійною інформацією в Інтернет-виданнях України дослідив Скленар І. М. [19], який проаналізував веб-ресурси України, зокрема, сайти офіційних Церков: Української греко-католицької Церкви, Римо-Католицької Церкви в Україні, офіційні сайти православних Церков – у єдності з Московським патріархатом, Київського патріархату; офіційні сайти протестантських спільнот – Всеукраїнського союзу об'єднань: євангельських християн-баптистів, Всеукраїнського союзу Церков християн віри євангельської п'ятдесятників, офіційний сайт Асоціації єврейських організацій та общин України, офіційний сайт Духовного управління

мусульман України та ін. Науковець розробив рекомендації щодо шляхів покращення інформаційних повідомлень на релігійних сайтах.

Напрямок релігійної інтернет-журналістики вивчав і Мусієнко Ю. Д. Результатом його наукового пошуку стала стаття «Релігійні Інтернет-ресурси України: інформаційно-змістовий аспект» [4]. Дослідник проаналізував значення інформації в релігійному житті конфесій України. Він виокремив релігійні інтернет-ресурси, які функціонують в українському сегменті інтернет-простору. В інформаційно-змістовому аспекті науковець дослідив сучасний стан релігійних об'єднань в Україні.

Дослідження релігійної тематики знайшло своє відображення у науковій праці Смусь А.Г. «Поняття «релігійна журналістика» та висвітлення новин на християнську тематику у вітчизняних електронних ЗМІ» [23]. Науковець виокремив термін «релігійна журналістика», з'ясував передумови його виникнення, обґрунтував свої умовиводи, стосовно гіпотези «телевізійні випуски світських телеканалів не сприяють у донесенні до глядацької аудиторії найцікавіших новин, які мали місце у релігійному житті України та сприяли утвердженню моральних принципів у суспільстві.

Не останню роль у цьому відіграє людський фактор, – конфесійна приналежність власників телеканалів до певної релігійної громади, переконання якого і впливають на вибіркове оприлюднення новин на релігійну тематику» [23]. Цю гіпотезу доводить Смусь А. Г. на прикладі матеріалів провідних українських каналів.

Перш ніж говорити про вплив релігії на суспільство, варто звернутися до термінології. За академічним тлумачним словником української мови існує декілька розмежувань поняття «релігія». Скористуємося одним із них задля її дефініції: релігія – це несумісні з науковим світосприйманням погляди та уявлення, в основі яких лежить віра в існування надприродних сил – богів, духів, душ, в їхнє панування над світом. Релігія є опіум народу [21].

Релігія – це вірування, що формується у індивіда із впливом різних соціокультурних чинників: виховання, сім'ї, друзів, країни, світових тенденцій та ін.

Г. Спенсер розглядав релігію як один із регуляторів життя суспільства, який діє через підтримування певних зразків поведінки, але є менш значущим, ніж ринок чи політика [24].

Релігія не стоїть на місці. З історії нам відомі найбільші розгалуження вірувань. За даними соціологів, на Землі приблизно 2,2 млрд людей (32% від загальної чисельності людства) сповідують християнство, 1,6 млрд (відповідно, 23%) – іслам, 1 млрд (15%) – індуїзм, 500 млн (7%) – буддизм і 14 млн (0,2%) – іудаїзм [25].

Якщо не брати до уваги атеїзм (безбожжя) та різні домінації, релігійна ситуація на Землі склалася таким чином, що з церковної історії розгалуження релігії відбувалися розколи, нові вірування та секти.

В Україні релігійна приналежність населення залишається стабільною. Після прийняття християнства в 988 р. більшість населення сповідує віру, у якій хрестилися на київських схилах наші руські князі. Стосовно глибшого занурення в конфесії на теренах української державності скористуємося статистикою.

Згідно з результатами опитування, найчастіше громадяни України відносять себе до вірних Православної церкви України (34%). 13,8% назвали себе вірними Української православної церкви (Московського патріархату), 8,2% – Української греко-католицької церкви, 0,7% – Протестантських та Євангелічних церков, 0,4% – Римо-католицької церкви, 0,6% – інших релігій та конфесій. Значна частина опитаних (27,6%) зазначали, що вважають себе православними, але не відносять до якоїсь церкви. 8,8% не відносять себе до жодної з конфесій, а ще 5,6% визначили себе як невіруючих [3].

Але релігія полягає не в приналежності до конкретної конфесії. Сучасність трактує поняття релігія в іншому руслі. Інформаційно оснащена новітніми технологіями людина вірить у свої сили і покладається в життєвих

питаннях на себе. До прикладу, «я вірю в себе», «це моя карма», «так написано в мене на долоні», «це мій талісман» і т.д. Існує багато прикладів атеїстичного погляду на світ. Але віра в культу, особисту силу та забобони є іншою стороною релігійного світобачення населення.

Вплив на життєву позицію громадянина має і релігія, свобода віросповідання не розділяє нації на правовірних і неправовірних. Кожен вірить у те, що хоче. З іншого боку, толерантність стосовно віросповідання інколи є важливим релігійним питанням, до прикладу – мусульмани переслідують християн, і в сучасному світі люди страждають за віру навіть до смерті. Вирішувати подібні міжконфесійні суперечки потрібно на дипломатичному рівні.

Динаміка впливу релігії на суспільне життя описується двома основними поняттями – сакралізація й секуляризація.

Сакралізація (лат. «священний») – це процес включення до сфери релігійного санкціонування свідомості, діяльності, поведінки людей, суспільних відносин та інститутів. На ранніх стадіях розвитку цивілізації сакралізація відбувалась в рамках неопосередкованої діяльності людей і їх спілкування. Пізніше, з виникненням релігійних організацій, сакралізація поглиблюється на основі клерикалізації суспільного життя.

Клерикалізація (лат. «церковний») означає не тільки регуляцію всього особистого й суспільного життя, але напрацювання (розробку) відповідних ідеологічних засад. Основними етапами її є: кодифікація, догматизація та канонізація віровчення, при чітко вираженому бажанні включити всі сфери інтелектуальної діяльності в систему богословсько-теологічного мислення.

У кожному суспільстві процес сакралізації мав свої особливості. Наприклад, в ісламі не було створено потужної релігійної організації типу церкви. Процес сакралізації в ісламі пішов шляхом формування теократичних держав. На відміну від інших релігій, він прагнув не до того, щоб освячувати релігійним авторитетом існуючі суспільні й політичні відносини, а до того, щоб втілити в життя ідею релігійної громади, реалізувати симбіоз духовного

й світського начал. В ісламі політичні лідери були одночасно й релігійними вождями (халіфи, еміри та ін.), й носіями релігійного авторитету.

Сакралізація особистого й громадського життя на основі християнства в Європі досягла свого апогею в Середньовіччі. Кожен людський вчинок, кожне соціальне явище підкорялось соціальній сфері. Як відмічав П. Сорокін, головним принципом середньовічної культури Заходу, її головною цінністю був Бог [18].

Протилежний сакралізації процес називається **секуляризація** (*від лат. «мирський», «світський»*). Це процес звільнення зі сфери релігійного санкціонування свідомості й діяльності, поведінки людей, соціальних відносин та інститутів. Спочатку термін «секуляризація» означав акт відчуження церковного майна на користь держави або приватних осіб. Вперше він був використаний французьким посланником Лонгвілем в 1646 р. напередодні Вестфальського миру. Політична сторона процесу секуляризації передбачає визволення з під контролю церкви сфери владних відносин. З розвитком світської освіти процес секуляризації охоплює широку сферу науки й культури. Відтепер не віра, а розум розглядаються як джерело й основний імпульс будь-якої діяльності людини. Утверджується право на вільнодумство (атеїзм) [18].

Отже, релігія проникла у всі сфери життя людини. За власним бажанням чи ні людина не підкоряється науковим умовиводам і вірує в Бога. В залежності від її занурення в релігійне особистісне життя вплив релігії на світогляд буде змінюватися в той чи інший бік.

1.2. Взаємодія ЗМІ та питань релігії

Релігійна журналістика – це доволі делікатна тематика, зважаючи на різнобарв'я українського релігійного простору. Людина апріорі є релігійний індивід (теорія походження людини). Замовчування релігійної тематики у ЗМІ є прикладом некомпетентності.

Релігійні кордони відкриті, місіонерство процвітає, а жага пізнати, дослідити інші віросповідання з роками зростає.

Як працювати з релігійною тематикою? Деякі журналісти побоюються такого словосполучення. У більшості випадків у працівника ЗМІ є «своє тема». Це може бути спортивний коментатор, культурний оглядач чи політичний журналіст. Але сучасні реалії готують журналіста універсального, що розуміється в аналітиці, цікавиться спортом, розрізняє руку художника і дає коментарі на вистави, обізнаного в релігійних подіях. Тому, якщо журналіст не встиг опанувати університетську програму по всім параметрам, у роботі з релігійною тематикою варто докласти зусиль.

По-перше, читати основні «гарячі» новини з теми, вивчити ключові поняття, знати імена релігійних діячів і найголовніше – вчитися на своїх помилках, але іти далі.

Хто в основному пише про релігію? Експерти в області теології, декани кафедр богослов'я, церковні діячі (пастори, священники), релігієзнавці. Їх об'єднує тема релігії, але їх варто розмежовувати.

Богослов – той, хто говорив про єдиного Бога біблійного Одкровення. У християнстві Богослов – не тільки той, хто говорить про Бога, але перш за все той, хто дотримується Божих заповідей, веде аскетичний спосіб життя, тісно пов'язаний з молитовною і літургійною практикою, хто досяг справжнього богоспількування [17].

Конфесійна журналістика відображає богословську, соціальну, політичну точку зору конфесії на світові процеси загалом або аналогічну точку зору певної групи віруючих, які належать до конкретної конфесії.

Релігійний журналіст – працівник ЗМІ, що пише про Бога.

Релігія (Церква) стала ареною вирішення політичних питань та домовленостей. Нерідко задля пропаганди навіювання релігійних вподобань використовують головний ресурс – ЗМІ (швидко і ефективно). Міжконфесійна боротьба за пальму першості призводить до нехтування поняттям «свобода віросповідання» та «свобода слова». Перелік проблем із релігійної сфери, які

ставлять на порядок денний українські публіцисти, можна було б продовжити набагато довшим рядом.

Роман Жолудь у статті, опублікованій на сайті «Релігія та ЗМІ», дає ширше трактування терміну «релігійна журналістика», розглядаючи її в контексті як конфесійних, так і світських видань. Так, він поділяє релігійну журналістику на масову, аналітичну та конфесійну, об'єднуючи, таким чином, під терміном «релігійна журналістика» конфесійні видання та розділи у світських ЗМІ, що пишуть на релігійну тематику [5].

Релігійна журналістика поділяється на незалежну та корпоративну.

Незалежна журналістика орієнтована на інформаційну діяльність в рамках відкритого або, принаймні, демократичного суспільства, що сповідує принципи публічності суспільно значимої інформації, незалежність експертних суджень і обов'язкове представлення різноманітних точок зору.

Корпоративна журналістика захищає інтереси корпорацій, від імені яких виступає журналіст або засіб масової інформації. Вона зовсім не обов'язково діє згідно з принципами відкритого суспільства. Журналіст, котрий діє від імені корпорації або в рамках корпоративної етики, має право (а інколи зобов'язання) висловлювати і намагатись впливати на громадську думку, відповідно до інтересів тієї корпорації, від імені якої він виступає [1].

Висвітлюючи релігійні питання та дотичні теми, журналісти звикли послуговуватися стереотипами, міфами, шаблонами, штампами. Ніхто не хоче заглиблюватися в тему, всі бояться і якщо пишуть, то пишуть про релігію поверхнево.

Паралельно виникають парадоксальні речі – редакції легше написати про подію світського масштабу, аніж релігійного. З іншого боку, ЗМІ користуються думкою експертів чи власних позаштатних авторів, які готові дати свою замальовку подій. Пресс-секретарі релігійних відомств співпрацюють з редакціями, каналами і готові не тільки надати інформацію, але і написати статтю, провести прямий ефір чи бути гостем на передачі.

Отже, при взаємодії ЗМІ та релігії варто розмежовувати компетенцію релігійних організацій, не боятися писати про релігійні події. ЗМІ повинно користуватися порадами експертів. Працівник ЗМІ має бути підготовленим до роботи з релігійною тематикою, готуватись до написання матеріалу: читати літературу, цікавитися новинами в області релігії, спілкуватися з релігієзнавцями. Редакція ЗМІ повинна співпрацювати з релігійними організаціями, дослухатися до думок Церкви.

1.3. Робота журналіста з релігійною тематикою

Сакральна тематика журналістських матеріалів потребує в першу чергу підготовленості творчого працівника ЗМІ. Необов'язково закінчувати теологічний факультет, але першочерговим завданням у підготовці матеріалу на релігійну тематикою є завчасна підготовка і обізнаність в релігійній ситуації в світі чи країні, з урахуванням масштабів матеріалу.

Із здобуттям незалежності України не лише журналісти зіштовхнулися з проблемою релігії, але й політики, соціологи, релігієзнавці.

Про що писати, як писати і кому писати?

Тематика і спектр релігійних тем досить розширений. Все залежить від приділеної уваги ЗМІ темі «релігія». Стереотипи і так звана «заборонена тема» не дають в повній мірі досягнути і донести інформацію до широкої аудиторії. Зокрема, журналіст, якщо і пише матеріал про релігію, то реципієнт отримає лише невеликий інформаційний матеріал.

Слід згадати і про публікації аналітичного характеру, які формують релігійні цінності читацької аудиторії. Перед нами відкривається широка палітра статей, публіцистичних коментарів, есе, які ставлять на порядок денний питання віри людини, її шлях до релігійного самоусвідомлення, місце в релігійній громаді, становище конкретних конфесій в українському суспільстві, майнові відносини релігійних громад із державою тощо. Очевидно, що ці публікації переважають на сторінках тих періодичних видань,

в штаті яких є працівники, які відповідають переважно за культурну тематику або проблеми суспільства [20].

Журналіст звертається до релігійних тем виключно на великі релігійні свята або в контексті тематичного «скандалу». Про Пасху, Різдво чи Водохреща ми звикли бачити з телеекранів провідних каналів, читати в газеті та слухати сюжет по радіо. Не меш цікавим для журналіста постає тема релігійних конфліктів – підпал храму, відібрання храму іншою конфесією, скандали із священниками.

Важливою проблемою в роботі журналіста над релігійною тематикою є нерозуміння сутності більшості релігійних традицій. До прикладу, піст. Він буває 4 рази на рік і має на меті не скидання зайвих кілограмів, а духовну налаштованість, людина приділяє більше уваги молитві та менше говорить. І головне – до свята Петра і Павла, Різдва, Пасхи, Успінню Пресвятої Богородиці Церква накладає на людей піст – утримання від продуктів тваринного походження. Але в сюжетах та матеріалах журналістів звучить думка дієтологів, корисні поради про схуднення в піст, чи корисно тримати піст чи ні. Деякі так звані «релігійні» люди тримають піст з метою схуднути, послухавши названі сюжети. Тобто така необізнаність в релігійних традиціях може призводити якщо не до скандалів, то до виникнення роздвоєння поглядів на релігійні питання. Порада – варто запрошувати священнослужителів, які дадуть уточнення і рекомендації стосовно посту.

Звернемося до поняття «релігійна журналістика» і окреслимо її головні риси. Один із відомих російських журналістів, експерт з проблем етнокультурної та релігійної політики Максим Шевченко вважає, що релігійна журналістика – не лише одна з найважчих галузей журналістської праці, а й одна з найбільш соціально та політично відповідальних і перспективних [23].

Науковець дав чітке визначення типам релігійної журналістики, описавши її сферу застосування. Насамперед автор дає чітке визначення поняттю «Релігійна журналістика». Її він називає «напрямком журналістики, в рамках якого журналісти займаються описом і вивченням життя і діяльності

релігійних конфесій, організацій і об'єднань, а також форм і ступені їх впливу на суспільні, політичні і культурні процеси. Релігійна журналістика включає в себе широкий спектр найрізноманітніших тематичних ліній». Релігійна журналістика може бути представлена у всіх без винятку галузях журналістської діяльності, і її принципи розкриття змісту і проблематики є універсальними для друкованих ЗМІ, радіо, телебачення і Інтернет [23].

Не менш важливою є проблема «антисектантської» пропаганди. Журналісти не лише зачіпають свободу віросповідання, але й піднімають конфлікти з релігійними об'єднаннями на ґрунті антирадянської атеїстичної пропаганди. «Біле братство», секта, викачування грошей, відречення від сім'ї – такі лозунги ЗМІ транслують в голови населення.

Сюжети та матеріали стосовно домінацій зачіпають і формують у населення негативне ставлення до людей, які потрапили в секту. Але необізнаність журналіста у питанні «релігія–секта–церква» призводить до утворення кривого дзеркала і кута погляду на ситуацію. До прикладу: їх пастори – досить відомі люди, а серед учасників сект є і політики чи культурні діячі.

У роботі над матеріалами про релігійні домінації варто поцікавитися, що Богослов'я православних, католиків, лютеран, реформатів, євангельських християн, баптистів, п'ятдесятників, харизматів різняться низкою схожих особливостей. Церкви й напрями класичного біблійного християнства, що приймають Апостольський або Нікейський символ віри та визнають Біблію єдиним істинним авторитетом:

1. Православ'я (зокрема старообрядницька Церква).
2. Католицизм (греко-католицький і римо-католицький).
3. Давньосхідна Церква (на території України Вірменська апостольська церква).
4. Протестантизм, зокрема:
  - лютерани
  - реформати

- євангельські християни
- баптисти
- п'ятдесятники
- церкви Повного Євангелія — харизмати [26].

Секти, що визнають Біблію авторитетним джерелом, але мають значні відхилення від ортодоксального християнського богослов'я:

1. Бостонська церква Христа («Церква Христа»).
2. Новоапостольська церква.

Секти, які можна зарахувати до нехристиянських (не визнають Ісуса Христа Господом і (або) не визнають Святу Трійцю), хоча вони й використовують при поширенні свого вчення окремі елементи християнського віровчення:

1. Мормони («Церква Ісуса Христа Святих Останніх Днів» й «Оновлена церква новітніх святих»).
2. «Свідки Єгови».
3. Рух нового століття («Нью ейдж мувмент»).
4. Школа християнської єдності.
5. Міжнародний шлях («Вей інтернейшнл»).
6. Месія божественного світла.
7. Християнська наука (Крисчен сайєнс).
8. Церква єднання («Муністи»).
9. Унітаріансько-універсалістська церква.
10. Віссаріонівці.
11. Саєнтологи.
12. «Біле братство» [26].

Варто не ображати релігійні почуття сотень тисяч християн маніпулятивними і брехливими штампами про «секти», «сектантів», «зомбування» і (це ж треба таке вигадати) «бомбардування любов'ю» [26].

У редакцію приходять інформації релігійного змісту. Кому доручити матеріал? Відсутність фахівця з питань релігії призводить до неякісного опрацювання теми. При підготовці журналіста в інституті мало уваги приділяється релігійній тематиці. Сучасна наука покликана дати поштовх до самостійного навчання, саморозвитку. І якщо журналіст має на меті бути професіоналом своєї справи, бути потрібним на ринку праці, варто постійно розвиватися і бути обізнаним в темі «релігія».

Якщо журналіст матиме слово як телекоментатор, його загальні знання можуть бути обмеженими, тому йому б не завадили знання основних понять з літургики. Тим більше, коли мова йде про конкретне інтерв'ю з духовною особою, яка займає у своїй конфесії високе становище. Така розмова повинна спонукати українського журналіста до відповідної підготовки, починаючи із того, як слід правильно звертатися до єпископа, священника чи пастора відповідно до етичних норм. При цьому спадають на думку різноманітні прес-конференції, на яких окремі журналісти звертаються до владик «пане», «господин», або «еміненціє», «превелебносте» до тих єпископів, в церковній традиції яких такого етикету не передбачено. Інший важливий момент такого виду журналістської роботи – це питання, які би містили власне актуальну релігійну інформацію [20].

Якщо журналіст підготує інформацію з викривленням основного повідомлення, то релігійна громада чи окрема персона має право подати позов за наклеп та непрофесіоналізм стосовно питання. Якщо скарга офіційна, ЗМІ повинні дати коментар і принести вибачення за фальсифікацію фактів.

Кафедр релігійної журналістики в Україні майже не існує. Однак колиська релігійна журналістика з'явилася в Острозькій академії та у Львівському інституті.

Різнманітні виставки релігійної літератури при Лаврах, брифінги, круглі столи з релігійним діячами, співпраця з журналістами єпархіальних видань та офіційними редакторами православних ЗМІ дає унікальну можливість журналістам заповнити прогалини в темі «релігія».

Редакція провінційного ЗМІ не в силах утримувати журналіста – релігієзнавця, в такому випадку вона звертається до надання коментаря у релігійних відомствах.

Отже, при роботі над релігійною тематикою журналістові варто приділити увагу самонавчанню, бути толерантним до всіх конфесій, сект, поглиблювати і не ототожнювати релігійні традиції з сучасними баченням релігії крізь призму скептицизму; вивчити церковний етикет та норми спілкування з представником конфесій; розмежовувати поняття «релігійна журналістика»; бути готовим понести відповідальність за неякісну роботу з релігійним матеріалом.

РОЗДІЛ 2. ПРОБЛЕМИ ПИТАНЬ РЕЛІГІЇ НА СТОРІНКАХ ЗМІ

2.1. Релігійна тематика на шпальтах газет

Український читач, купуючи ту чи іншу газету, знає її основну проблематику. Але українська державність – це цілісний організм з економічним, освітнім, політичним, релігійним життям. І залишати релігійну тематику у ЗМІ без уваги є нехтуванням прав громадян.

Однією з місій Церкви на Землі є просвітлення пастви, вірних. Місією ж ЗМІ з огляду на релігійне питання є допомога в інформуванні людей про Бога.

Галузеві ЗМІ релігійних організацій покладають на себе цей обов'язок. Але з економічним життям в Україні галузевих релігійних ЗМІ небагато, зокрема «Православний вісник» (УПЦ МП), «Православна газета» (УПЦ МП) «Інформаційний бюлетень УПЦ КП» та «Голос православ'я». Щодо УАПЦ, то серед її видань можна відзначити газети «Наша віра» у Києві та «Успенська вежа» у Львові. Більшість видань перейшли в електронний формат.

Центром релігійної інформації і свободи Української Асоціації релігієзнавців вибиралися публікації про релігійне життя із понад 30 світських періодичних видань. Метою було виявити, наскільки актуальним для преси України є релігійне життя. Якщо оцінювати це відсотками, то матеріали релігійної тематики в газетах – менше 1%. Автори дослідження відзначають те, що журналістів світських видань цікавить не релігія сама по собі, як специфічна сфера духовного світу особистості. Вона постає для них у вигляді її зовнішніх виявів, у діяльності окремих носіїв або ж релігійних спільнот – громад, монастирів, церков тощо. Журналісти, яким доручають писати на релігійну тематику у світських ЗМІ, працюють на шляху пошуку сенсації, на висвітленні подій, що не є типовими для тої чи іншої конфесії.

Релігійної сторінки чи окремої колонки у виданні «Град Прилуки» немає. Усі матеріали написані за власної ініціативи, і лише після цього редакція приймала їх до уваги, як додатковий матеріал.

Інший аспект, що значною мірою впливає на якість поширення та масовість аудиторії, є її адресованість.

1) Усім – це теми найзагальнішого, масового характеру, у яких містяться матеріали не лише на вузькорелігійну тематику, а відповідно й аудиторія таких видань широка: привітання виконавчих органів, депутатів з Різдвом, Великоднем, «Значення татуювання за християнським віровченням» (№27, липень 2019) (Додаток Г).

2) Віруючим/неофітам – такі статті – рідкість, їх особливість у наявності звітів про конкретні події місцевого рівня. Так як подій релігійного характеру на геолокації місто–район небагато, інформаційна політика видання «Град Прилуки» залишається стійкою – лише про головне: «Прилуцький покровитель Святитель Іоасаф Белгородський» (№33, вересень 2019).

Релігійна журналістика давно залишила межі суто релігійних організацій і розширюється до окремої гілки в галузі соціальних комунікацій. Вона потребує власних кваліфікованих спеціалістів та вивчення і вирішення проблем, що виникають на шляху її розвитку та функціонування.

Вирішення цієї проблеми дозволить створити нові майданчики комунікації, де мас-медіа стануть тим, чим і мають бути – мостом, що дає можливість діалогу й об'єднує громадян нашої країни, незалежно від їхніх уподобань і переконань.

Виклики, які постали перед Україною, політична криза та російська агресія не могли не відобразитися на релігійному дискурсі та висвітленні мас-медіа діяльності українських релігійних організацій [18].

Матеріали на релігійну тематику в друкованих ЗМІ становлять досить вузький жанровий діапазон. За змістом релігійні статті відокремлюємо на підтеми. Переважна більшість матеріалів у газеті «Град Прилуки» подана так:

– у вигляді коротких інформаційних повідомлень, заміток, які можуть бути як регулярними, так і нерегулярними (поодинокими) – «Покровитель чернігівської землі».

– фотофактів (на знімках зображено храми із зазначенням назви та місця розташування; будь-які коментарі чи додаткова інформація відсутні) – кафедральний собор міста.

Варто додати, що місцева газета фокусується на головних подіях міста. І якщо матеріалів недостатньо чи є вільне місце, матеріал релігійного змісту має право на життя.

Виділимо кілька типів публікацій релігійного змісту.

Перший – матеріали інформаційно-довідкового характеру: про християнських святих та святі місця, церковні приписи та настанови (пости, таїнства, заповіді), релігійні свята, звичаї та обряди, пов'язані з сакраментальними уявленнями народу. – «Радуйся, Богородице Одигідріє, Християн надія» («Град Прилуки», №33, серпень 2019) [13] (Додаток В).

Другий – огляди релігійних подій, аналітика, присвячена внутрішньоцерковному життю, діяльності окремих релігійних організацій та діячів. Існує кілька різновидів таких матеріалів. Перший – розповіді про події на рівні окремих релігійних громад та осередків (головною дійовою особою є віруюча спільнота як частка цілого організму – церкви чи релігійної організації). «Святитель Іоасаф –наш земляк» («Град Прилуки», № 41, вересень, 2019). Другий різновид – події загальноцерковного масштабу, які мають важливе значення для суспільства і держави (велопаломництво єпархії).

До третього різновиду належать суспільно-політичні заходи чи акції милосердя, які церкви та релігійні організації проводять спільно з громадськими та державними установами. Сюди ж відносяться події загальнодержавного рівня, в яких церковні інституції відіграють одну з ключових ролей.

Четвертий різновид становлять загальнодержавні та суспільно важливі події, участь у яких взяли й представники релігійних організацій. У публікаціях про ці заходи церковні та релігійні діячі згадуються буквально одним словом чи реченням [2].

У газеті «Град Прилуки» відокремлюємо підтеми релігійної тематики:

1. Інформаційні сюжети: «Радуйся, Богородице Одигідріє, Християн надія» (№33, серпень 2018) [13] (Додаток В), «День народження християнської Церкви» (№26, червень 2018) [6]. Публікації газети інформують прилучан про релігійні події: приїзд Архієрея, святкування в монастирі. Великої складності в підготовці статей немає. Збираєш інформацію, відповідаєш на головні питання «що? де? коли?» та готуєш матеріал до друку.

2. Релігійний екскурс: «Петропавлівський піст» (№27, липень 2019) [9] (Додаток Б), «Успенський піст» (№32, серпень 2019) [15] (Додаток Е), «Покровителі шлюбу» (№28, липень 2019) (Додаток Д), «Подвижник із печери» (№29, липень 2019) [11] (Додаток Ж), «Перша благовісниця Христового воскресіння» (№31, серпень 2018) [8] (Додаток К). Статті в газеті «Град Прилуки» релігійної тематики знайомлять читачів з церковними святами в календарі. Матеріал готується з метою інформування населення про релігійні свята. Журналіст збирає інформацію з різних джерел (в основному мережі Інтернет), опрацьовує матеріал, висвітлює свою точку зору, не відходячи від основної теми.

На жаль, матеріали газети «Град Прилуки» не охоплюють діяльності всіх церковнорелігійних організацій краю. Громадськість залишається непроінформованою в повній мірі про події церковного життя як регіонального, так і загальнодержавного масштабу, що не дозволяє скласти їй уявлення про принципи функціонування тих чи інших релігійних структур, читач не отримує у максимально доступній формі роз'яснень щодо особливостей релігійних питань. Здебільшого матеріали про релігійно-церковне життя друкуються час від часу, при цьому їх жанровий діапазон досить вузький.

Переважна більшість матеріалів подана у вигляді аналітичних статей, невеликих аналітичних повідомлень, інтерв'ю, есе, опитувань на релігійні теми, святкових послань та звернень, репортажів, фотофактів.

Отже, в міській газеті «Град Прилуки» релігійна тематика висвітлена в такому руслі: підтеми основної теми є релігійний екскурс інформаційні

сюжети, в рубриці «релігія» матеріали за змістом представлені на сторінках газети у вигляді коротких інформаційних повідомлень, заміток та фотофактів. Читацька аудиторія релігійного матеріалу направлена в газеті на всіх читачів, віруючим, неофітам.

2.2. Релігійна тематика в мережі Інтернет

Релігійна грамотність населення зменшується, а технологічна обізнаність – навпаки. Саме тому релігійна журналістика виходить на новий рівень – електронний варіант. Новим явищем, що має вплив на інформаційно-комунікативний простір, стала поява та поширення релігійного дискурсу в соціальних мережах та блогосфері [18].

Соціальні мережі, офіційні акаунти, єпархіальні сайти, блоги релігійних діячів, проповіді та молитви онлайн і багато іншого. Релігія крокує в ногу з технологічним прогресом.

У системі релігійних веб-ресурсів України виділяємо такий тип, як сайти духовних навчальних закладів на території України, зокрема: семінарії православних, католицьких та протестантських Церков. На сьогодні їх існує більше 20-ти. На цих релігійних веб-ресурсах виділяють основні завдання названих духовних закладів, які мають зовсім іншу структуру і освітні цілі порівняно із світськими вищими навчальними закладами, також подають хроніку діяльності, розміщують фотогалереї викладачів та студентів тощо [9].

На прикладі офіційної сторінки Полтавської місіонерської духовної семінарії ми дослідимо релігійну інтернет-журналістику, її просвітницьку місію. З'ясуємо спільні та відмінні риси між формами релігійної журналістики.

Ми цілий рік займалися офіційною сторінкою семінарії – вищим духовним закладом УПЦ МП. Ось адреса сайту: <https://www.instagram.com/church.our.family/?hl=uk>

Окрім офіційної мережі семінарії, існують сторінки факультетів: іконописної школи, богословів і регентів, які взаємодіють і створюють цільову аудиторію закладу (Додаток Л).

На законодавчому рівні закріплено, що релігійні організації в порядку, визначеному чинним законодавством, мають право для виконання своїх статутних завдань засновувати видавничі, поліграфічні та інші підприємства, яким надаються права юридичної особи.

Співпраця акаунту: протягом роботи в мережі нам довелося співпрацювати з офіційними сторінками УПЦ, Інформаційним відділом УПЦ, єпархіальним сайтом Полтавської єпархії та групами «православних апологетів».

Місіонерство: в особисті повідомлення приблизно 1–2 рази на місяць приходили повідомлення такого змісту: «Помоліться за рабу божу Анну...», «Потрібна допомога на лікування».

В іншому ракурсі такий формат проповіді є місіонерство. Благодійні акції, концерти і діяльність семінарії ми висвітлювали в соціальних мережах.

Цільова місія: сторінка створення з благословіння митрополита Полтавського і Миргородського Филиппа задля інформування про життя, богослужбове коло та місіонерство у стінах Полтавської духовної школи.

Читачі: цільову аудиторію складають студенти школи, семінаристи інших начальних закладів, священники єпархії, випускники.

На сучасному етапі розвитку інформаційного простору виявлена тенденція на збільшення ролі та кількості інтернет-ресурсів релігійних об'єднань.

Проблеми, з якими зіштовхується релігійний журналіст у соціальній мережі:

- Розмитий, розсіяний контент – широке коло людей, які не споживають інформацію, цільова аудиторія не налаштована на віддачу «журналіст – інформація – аудиторія – журналіст»; часто такий ланцюг розірваний і зворотної дії не має.

- Погрози та негативні висловлювання на адресу Церкви. Ми займалися підбором цільової аудиторії, але траплялися випадки хамства і хули на Церкву. У таких випадках ми блокували читача.

- На сайт часто надходили запитання стосовно навчального процесу, духовного життя. Люди намагалися в мережі знайти відповіді на хвилюючі питання. В таких випадках без допомоги досвідченого священника не обійтись.

Діяльність релігійних громад на просторах Всесвітньої мережі розпочалася порівняно нещодавно, проте вже сьогодні релігійне інтернет-середовище України включає в себе аналітичні, інформаційні та розважальні веб-ресурси. Контент веб-ресурсів охоплює великий спектр інформаційних потреб потенційних користувачів. Церква відіграє значну роль як чинник освіти і цивілізації, гуманізації і консолідації суспільства, а релігійні організації, що виступають у ролі інформаційних центрів, забезпечують необхідну інтенсивність інформаційного обміну в суспільстві між віруючими всіх конфесій.

Інтернет-ресурси релігійних організацій виконують функції інформаційних центрів; мають важливу наукову цінність, оскільки в перспективі можуть стати джерельною базою для подальших досліджень не тільки релігієзнавчих та історичних наук, а й документознавства [4].

Розглянемо особливості та напрямки роботи офіційного сайту:

1. інформування людей (цільову аудиторію) про життя студентів духовної школи;
2. співпраця, обмін та розповсюдження інформації з відомствами УПЦ;
3. з початком пандемії храми стали пусті, але сайт інформував про важливі події єпархії;
4. прямі трансляції богослужінь;
5. різноманітні опитування – від «Ти сьогодні підеш до храму чи помолитимешся онлайн?» до біблійських вікторин на зразок «7 квітня – це: 1.

Господське свято, 2. Богородичне свято. 3. Різдво І. Предтечі». Результати оприлюднювалися аудиторії.

6. Новий формат цитування Святого письма та інших духовних книг.

Отже, специфікою роботи в соціальній мережі Інтернет напрямку релігійної журналістики є вміння подати матеріал так, щоб не створити релігійний скандал. Професіоналізм, що набувається при роботі з релігійною тематикою, допоможе журналістові у подальшій кар'єрі. Сайт Полтавської місіонерської духовної семінарії інформує як свій контент, так і виходить на новий рівень місіонерської просвітницької діяльності. Робота журналіста з таким видом інформації потребує не лише професіоналізму, але й духовної налаштованості.

ВИСНОВКИ

Дослідження релігійної тематики в ЗМІ дає можливість усвідомити, що релігія – поняття багатопланове. У науковій роботі ми підсумували взаємодію різних конфесій та ЗМІ.

Було проаналізовано два види інформаційних ресурсів – газета «Град Прилуки» та соціальна мережа Полтавської місіонерської духовної семінарії. Ми ідентифікували і систематизували матеріали релігійної тематики в понад 50 випусках газети «Град Прилуки» і опрацювали релігійну тематику на сайті семінарії.

Дослідивши тему, ми виконали поставлені завдання, а саме:

1. Визначили особливості вживання релігійної тематики в ЗМІ.

Важливу роль у висвітленні релігійної тематики в досліджених нами видах ЗМІ відіграють такі соціокультурні чинники, як виховання, сім'я, людський фактор, життєва позиція, світові тенденції, політика, інформаційна індустрія. Особливістю матеріалів релігійної тематики в газеті «Град Прилуки» є конкретна читацька аудиторія – усі, віруючі, неофіти, на відміну від сайту семінарії, де цільова аудиторія розмита і матеріал релігійного змісту більш розсіяний у просторах Інтернету.

2. Розмежували поняття «релігійна журналістика» та «релігійна тематика» у просторі дослідження періодики загалом.

У роботі за напрямком «релігійна журналістика» ми зіткнулися із проблемою її розмежування. Матеріалів релігійного спрямування у проаналізованих друкованих ЗМІ дуже мало. Варто наголосити на тому, що релігія і соціум – поняття взаємопов'язані. Якщо ЗМІ не висвітлює матеріалів про релігійне життя міста, країни, то у підсумку аудиторія залишається непроінформованою.

3. Описали взаємодію журналіста та релігійного діяча у творенні матеріалу.

У ході роботи ми надали загальні рекомендації та проаналізували межі компетентності Церкви та ЗМІ. Редакція ЗМІ повинна співпрацювати з релігійними організаціями, шукати точки взаємодопомоги. При роботі журналіста над релігійним матеріалом варто прислухатися до думки експерта.

Викривлення журналістом точки зору в матеріалі релігійного змісту може призвести до конфліктних ситуацій між ЗМІ та Церквою. У роботі на сайті семінарії ми зверталися за допомогою до священника, єпископа у блоці духовних запитань, що надходили на інформаційний ресурс.

4. Проаналізували роботу журналіста з релігійною тематикою у просторі соціальної мережі.

Робота журналіста з релігійною тематикою у просторі соціальної мережі потребує не лише прояву професіоналізму при роботі над релігійною тематикою, але й духовної налаштованості. Інформаційний центр Полтавської духовної семінарії має на меті не лише інформування читачів про життя духовної школи, але й займається місіонерською діяльністю – просвітницька місія серед контенту полягає у новому виді цитування Святого Письма, онлайн-богослужінь, існуванні блоку «Запитання священнику», проведенні благодійних концертів та різноманітних місіонерських акцій.

При роботі журналіста у такому виді ЗМІ варто врахувати відповідальність не перед засновником, державою, законом, а перед Богом, адже кожна робота, що прославляє Бога, є уже богоугодною.

Таким чином, релігійна тематика представлена як у друкованих ЗМІ, так і у соціальних мережах. Різноманітність тем та ракурс подачі матеріалу відрізняється, але спільним для двох інформаційних ресурсів є робота над релігійною тематикою та інформування про релігійне життя в країні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко А. А. Релігія в мас-медіа України : тексти лекцій / А. А. Бойко. – Київ : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут журналістики. – 2009. – С 3–4.
2. Комінко Ю. М. Релігійна тематика на сторінках українських загальнонаціональних видань [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1455> – Назва з екрану.
3. Конфесійна та церковна належність громадян України (січень 2020р.) [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/konfesiina-ta-tserkovna-nalezhnist-gromadian-ukrainy-sichen-2020r> – Назва з екрану.
4. Мусієнко Ю. Д. Релігійні Інтернет-ресурси України: інформаційно-змістовий аспект [Електронний ресурс] – Режим доступу : file:///C:/Users/Acer/Downloads/bdi_2016_1_14.pdf – Назва з екрану.
5. Оксюк О. О. Тематично-жанрова специфіка сучасних православних конфесійних часописів в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://msj.ukma.edu.ua/images/uploads/textblog/08_3_Oksiuk_Olga_dyplom2008.pdf – Назва з екрану.
6. Попович А. День народження християнської церкви // Град Прилуки. – 2020. –№ 23. – С.1.
7. Попович А. Значення татуювання за християнським віровченням // Град Прилуки. –2019. –№ 27. – С.3.
8. Попович А. Перша благовісниця Христового воскресіння // Град Прилуки. – 2020. –№31. – С. 31.
9. Попович А. Петропавлівський Піст // Град Прилуки. –2019. –№26. – С.22.
10. Попович А. Покровителі шлюбу // Град Прилуки. –2019. – №28. – С. 4.
11. Попович А. Подвижник із печери // Град Прилуки. –2020. – №28. – С.22.

12. Попович А. Прилуцький покровитель Святитель Іоасаф, єпископ Белгородський // Град Прилуки. –2019. –№39. –С.4.
13. Попович А. Радуйся, Богородице Одигідріє, християн надія! // Град Прилуки. –2019. – №33. – С.22.
14. Попович А. Світле Богослужіння у Прилуках // Град Прилуки. –2019. – №16. – С.4.
15. Попович А. Успенський піст! // Град Прилуки. –2019. – №33. – С.22.
16. Попович А. Христос народився! Славимо Його! // Град Прилуки. –2020. – №3. – С.3.
17. Православна енциклопедія (під редакцією Патріарха всієї Русі Кирилла) [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.pravenc.ru/text/149557.html> – Назва з екрану.
18. Роль релігії в сучасному суспільстві [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.info-library.com.ua/books-text-6948.html> – Назва з екрану.
19. Скленар І. М. Специфіка новин в релігійних інтернет-виданнях України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <file:///C:/Users/Acer/Downloads/5124-10164-1-PB.pdf> – Назва з екрану.
20. Скленар І. М. Специфіка роботи сучасного журналіста з релігійною інформацією [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://risu.org.ua/ua/index/projects/masmedia/16012/> – Назва з екрану.
21. Словник української мови Академічний тлумачний словник (1970—1980) [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://sum.in.ua/s/relighija> – Назва з екрану.
22. Смола Л. Є. Проблематика висвітлення релігійного дискурсу в інформаційно-комунікативному просторі України [Електронний ресурс] – Режим доступу : file:///C:/Users/Acer/Downloads/Nzizh_2015_59_7.pdf - Назва з екрану.
23. Смуць А. Г. Поняття «релігійна журналістика» та висвітлення новин на християнську тематику у вітчизняних електронних ЗМІ [Електронний

- ресурс] – Режим доступу :
<http://prima.lnu.edu.ua/faculty/jur/vypusk7/n12/tv12-67.pdf> – Назва з екрану.
24. Соціологічна сутність релігії, її місце і роль у суспільстві [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://buklib.net/books/24857/> - Назва з екрану.
25. Соціологи підраховали кількість вірян на Землі: найбільше християн і мусульман [Електронний ресурс] – Режим доступу : https://dt.ua/SOCIETY/sotsiologi_pidrahuvali_kilkist_viryany_na_zemli_naybilshe_hristiyan_i_musulman.html – Назва з екрану.
26. Українське християнство: більше спільного, ніж різного [Електронний ресурс] – Режим доступу : https://dt.ua/SOCIETY/ukrayinske_hristiyanstvo_bilshe_spilnogo,_nizh_riznogo.html– Назва з екрану.
27. Чи є місце Богу й вірі в секулярних медіа? [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ms.detector.media/profstandarti/post/5047/2013-01-25-chi-e-mistse-bogu-i-viri-v-sekulyarnikh-media/> – Назва з екрану.

Додаток А.2

ЖУРНАЛ%20КОНФ.%202020.pdf

+ ↻ ↗ 📏 По размеру страницы 📄 Разметка страницы | A) Прочесть в

**RELIGIOUS TOPICS ON THE LOCAL MEDIA PAGES
(ON THE EXAMPLE OF THE NEWSPAPER «HRAD PRYLUKY»)**

*Angelina Popovich,
student of ЖТдн-61n of Sumy State University*

The article is devoted to solving the main problems in the work of a journalist on religious topics. Using the example of the newspaper «Hrad Pryluky», the author provided recommendations in the development of material on religion, singled out subtopics of religious themes and clarified the address of the material.

Keywords: periodicals, religious subjects, journalist, addressability.

Останнім часом все частіше на сторінках газет майорять яскраві та гучні заголовки з теми релігії. Конфлікти та скандали на релігійному підрунті заповнюють мережі Інтернет та ЗМК. На сьогодні 1.25 % становить православна преса України. За останні 20 років Незалежної України збільшилась кількість релігійних видань при єпархіальних управліннях.

Актуальними та невирішеними питаннями на сьогодні постає проблема релігійної тематики на сторінках періодичних видань. Як журналістові підготуватися до роботи з релігійною тематикою та до яких джерел роботи варто звернутися в опрацюванні зібраного матеріалу? Ці питання залишаються відкритими і невирішеними.

Проблема статті – робота над матеріалом релігійної тематики, не підготовленість та малодосвідченість сучасних випускників ВНЗ з теми «релігія», над якою працює лише фахівць в області теології.

Об'єктом дослідження виступає преса, на прикладі газети «Град Прилуки» ми проаналізуємо релігійну тематику, з'ясуємо основні проблеми, з якими зіштовхується журналіст, дослідимо співвідношення «релігія – журналіст – читач».

Чи часто наш сьогоднішній релігійзнавець буває в храмах і молитовних будинках різних конфесій, чи читає він нині багатий видрук різноконфесійної літератури і періодики, чи регулярно він слухає радіо і дивиться телепередачі з релігійної тематики, веде бесіди з богословами, релігійними діячами, просто віруючими різних конфесій? Ні й ні [1].

Це питання стосується і журналіста: як він може бути релігійно коректним до всіх конфесій і «бути не в темі» сучасних міжконфесійних питань.

Перед православними журналістами, як і перед усіма журналістами тепер новий виклик – робити інформаційні проекти не як місіонерські, а як спосіб донесення християнського погляду на світ.

Що взагалі вкладає в себе поняття «релігійна журналістика»? А. Смісь у статті «Поняття "релігійна журналістика" та висвітлення новин на християнську тематику у вітчизняних електронних ЗМІ» трактує термін *релігійна журналістика* як напрямок журналістики, в рамках якого журналісти займаються описом і вивченням життя і діяльності релігійних конфесій, організацій і об'єднань, а також форм і ступені їх впливу на суспільні, політичні і культурні процеси. Релігійна журналістика включає в себе широкий спектр найрізноманітніших тематичних ліній [2].

Інший аспект, що значною мірою впливає на якість поширення та масовість аудиторії, є її *адресованість*:

1) Усім – це теми найзагальнішого, масового характеру, у яких містяться матеріали не лише на вузькорелігійну тематику. Відповідно й аудиторія таких видань широка: до прикладу – привітання виконавчих органів, депутатів з Різдом, Великоднем. Як зразок – матеріал «*Значення пам'ювання за християнським віроченням*» (№ 27, липень 2019).

2) Віруючим/неофітам – такі статті є рідкістю. Їх особливість: наявність звітів про конкретні події місцевого рівня. Так як події релігійного характеру на геолокації місто-район небагато, інформаційна політика видання «Град Прилуки» залишається стійкою – лише про головне: «*Притулку для покровитель Свяшитель Іоасаф Балагородський*» (№ 33, вересень 2019).

Як підготуватися журналістові у роботі з релігійною тематикою. Декілька основних правил:
- вивчити церковний етикет. Коли береш інтерв'ю в Архієрея, звертайся *Ваше Високопреосвященство*, і далі по рангу вгору та вниз;

69

Додаток А. 3

БІРНИК%20КОНФ.%202020.pdf

По размеру страницы | Разметка страницы | Прочсть вслх

- бути толерантним до інших віросповідань та конфесій;
- прочитати літературу, курс лекцій з релігійної журналістики (до прикладу, Острозької академії), щоб мати мінімальний багаж знань з Літургики, Історії Церкви, Уставу;
- якщо чогось не знаєте у церковному уставі (приклад: Архидієцья Богослужіння, айкома, де статки, щоб не завважати), краще запитати в працівників споруди. Не привертати увагу і не переривати релігійну процесію;
- у разі виникнення запитань, звернутися до фахівця у галузі науки Теології чи людини, яка стовідсотково знає, про що говорять (до прикладу, священник).

Ми назвали і перерахували основні приклади та поради журналісту регіонального періодичного видання. Але слід врахувати і те, що недосвідченість у висвітненні релігійних питань призводить до недугування церковними питаннями на рівні висхідного ЗМІ.

В Інституті журналістики мало уваги приділяють роботі над опрацюванням релігійної інформації, а про кафедри релігійної журналістики годі й згадувати. Їх практично немає. Розгалуженість релігійних конфесій та домінації (сект) потребує підготовленої налаштованої роботи з інформацією.

У газеті «Град Прилуки» відокремлюємо підтеми релігійної тематики:

1. **Інформаційні сюжети:** «*Радубськ, Богородице Одишдірік, Християн надбєж*» (№ 33, серпень 2018), «*День народження християнської Церкви*» (№ 26, червень 2018). Ці та інші публікації газети інформують прилучан про релігійні події: прихід Архидієцья, святкування в монастирях. Великої складності в підготовці статей немає. Варто зібрати інформацію, відповісти на головні питання *що? де? коли?* та підготувати матеріал до друку.

2. **Релігійний екскурс:** «*Пенірономіаційний нісво*» (№27, липень 2019), «*Успенський нісво*» (№ 32, серпень 2019), «*Покрохмітї шлюбу*» (№ 28, липень 2019), «*Подвійних із нечерво*» (№ 29, липень 2019), «*Перша Благовісниця Христова воскресїля*» (№ 31, серпень 2018). Статті в газеті «Град Прилуки» релігійної тематики знайомлять читачів з церковними святами в календарі. Матеріал готується з метою інформування населення про релігійні свята. Журналіст збирає інформацію з різних джерел (в основному мережі Інтернет) опрацьовує матеріал, висвітлює свою точку зору, не відходячи від основної теми.

Зв'язок «Релігія-журналіст-читач» крізь призму друкованого слова можна прослідкувати у такий послідовності ланцюга: журналіст «вчить» релігійну подію, збирає матеріал і опрацьовує його. Читач викликає може зробити два кроки: перший – звернути увагу на статтю в газеті та її прочитати або другий – пропустити матеріал, мимоліть прочитати заголовки, де заголовки – це 90% успіху. Тому ланцюг може перерватися на читачеві. Значить це, редакції регіональців видать волюбть надрукувати матеріал про котів, аніж на релігійну тематику.

Висновки. В рубриці «Релігія» на шпальті газети «Град Прилуки» публікуються матеріали релігійної тематики, їх кількість обмежена і нелінійна.

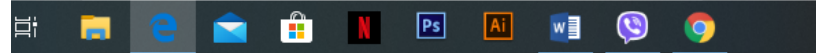
Проблема залишається в розмежуванні: матеріали суто релігійні, не для всіх. Журналісти бояться піднімати тему Церкви в публікації. Редакція газети, на прикладі «Град Прилуки», публікує до 5 статей у квартал на релігійну тематику.

Непідготовленість роботи друкованих регіональних ЗМІ з релігійною тематикою залишається незіршеною проблемою, яка закладена на підсвідомості соціуму.

Список літератури

1. Колодій А. Актуальні проблеми релігієзнавства в Україні / А. Колодій // Українське релігієзнавство. – 2004. – № 29. – С. 4-10. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/20646/01_Kolodyu.pdf?sequence=1
2. Смуць А. Поняття «релігійна журналістика» та висвітлення новин на християнську тематику у вітчизняних електронних ЗМІ / А. Смуць // Теле- та радіожурналістика. – 2013. – Вип. 12. – С. 386-394. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tjr_2013_12_69

Науковий керівник: д. філол. наук, доцент, СумДУ Ірина Жиланко

ХРИСТИЯНСЬКІ ТРАДИЦІЇ

Петропавлівський піст

Через тиждень після свята П'ятидесятниці починається піст, який носить ім'я Святих первоверховних апостолів Петра і Павла. Апостольський піст — один із чотирьох багатоденних постів церковного року. Тривалість петрівки залежить від церковного свята: якщо Великдень раніше в році, то піст довший, якщо пізніше — коротший. Закінчується петрівка 12 липня — в день святих верховних апостолів Петра і Павла.

Петрівський піст, як і інші пісні дні календарного року, встановлено не для виснаження плоти, а для гідного приготування до свята. Основною їжею під час посту є різноманітні овочі та зелень. У меню включають пісні страви, супи та розсоліники, щедро заправляючи всілякою рубаною зеленню.

Під час усього посту по понеділках, середах і п'ятницях православним християнам один раз на

день покладено суходійня. Цим терміном позначають споживання сирі їжі — на стіл подають воду, хліб і сіль, сухі та свіжі фрукти, у тому числі чорнослив, курагу, інжир, фініки й родзинки, сирі овочі, різні горіхи та мед.

По вівторках і четвергах пропонується утриматися від вживання риби. Вона дозволена тільки по суботах і неділях, а також у дні пам'яті великих святих, якщо вони випадають на період посту.

За давньою легендою, апостол Петро запровадив піст на прохання жінок — щоб чоловіки менше ласували маслом, сиром, молоком і сметаною. Апостол Петро вважається покровителем рибалок. Раніше рибалки молилися йому як покровителю рибного промыслу, відправляли молебні, усією громадою збирали на свічку та ставили в церкві перед його іконою.

Від посту звільняються діти менше семи років,

хворі люди, вагітні жінки. За канонами Церкви, під час посту в храмах не звершується таїнство вінчання. Люди дотримуються посту по благословенню священника чи духовного отця. Якщо людина відчуває духовну слабкість, рахує дні до завершення посту, то така жертва не буде угодна Богові — молитва під час посту не тільки не принесе духовні плоди, але й шкодить духовному піднесенню.

Підготувала Ангеліна Попович

НА ВІДПОВІДНОСТІ

Додаток В

РЕЛІГІЯ

Радуйся, Богородице Одигітріє, християн надія!

Смоленська ікона Божої Матері «Одигітрія», що означає «Провідниця» — одна з найшанованіших ікон Святої Церкви. Чудотворний образ Матері Божої наставляє на стежку спасіння та укріплює у вірі всіх тих, хто звертається до неї в молитві за допомогою. Рішенням Священного Синоду образ «Одигітрії» почитають 10 серпня.

Існує багато списів із Смоленської Одигітрії, один із них — Густинська чудотворна ікона, прославлена в XVII ст. у Густинському Свято-Троїцькому монастирі, що на Прилуччині.

Із року в рік все більше православних християн приїждять у Густинський монастир на свято чудотворної ікони, аби попросити в Матері Божої заступництва. Цей рік не став виключенням, із самого ранку 10 серпня на територію святої обители прибували паломники із різних міст Чернігівщини та й не тільки.

Навпроти храму в ім'я Святої Трійці відбувся водосвятний молебень із зверненнями до Пресвятої Диви Марії. Після закінчення молебню та акафісту святої іконі Божої Матері, Високопреосвященніший митрополит Чернігівський і Новгород-Сіверський Амвросій звершив Божественну Літургію. Його Преосвященству співслужили митрополит Ніжинський і Прилуцький Гриней та єпископ Золотоніський Іоанн, Вікарій Черкаської єпархії у сонмі з духівництвом та паствою.

Після прочитання Святого Євангелія, митрополит Амвросій звернувся до богомольців із повчальним архіпастирським словом, у якому наголосив:

«Пресвята Богородице є «Честнейшая херувим и славнейшая без сравнения серафим» (Пісня Богородиці). Будучи

на Голгофі на Хресті, Господь сказав улюбленому учневі Іоанну Богослову: «Це є мати твоя», (Євангеліє від Іоанна 19:28), а через нього ми всі усиновлені діти. Вона допомагає кожному, хто приходить із чистим серцем, з любов'ю та смиренням просить у неї допомоги. Допомога ця — в церкві, особливо в таїнствах і в різноманітних іконах, в яких Вона являється та через які подає зцілення...Божа Матір не залишає нікого. Хто від чистого серця, від усієї душі призиває на допомогу — тому Вона допомагає.

Ми всі говоримо, що ми є віруючі, але потрібно сказати, що є віра людська, а є віра Божа. І багато хто каже: «Яка різниця? Я ж вірую!» Та людська віра пуста! Вона нічого не приносить нам! А справжня віра — тільки від Бога! Ось у чому справа: коли віра від Бога, тоді Духом Святим людина очищається й бачить свої гріхи — це ознака віри. Давайте

будемо молитися, щоб Господь по молитвам до Божої Матері дав нам цю віру!..»

За десятилітньою традицією, після закінчення Божественної Літургії духівництво, на чолі з Владиками, пройшло хресним ходом разом із прочанами навколо Троїцького собору, підносячи молитви до Матері Божої та її сина Ісуса Христа. Усі вірні змогли прикластися до чудотворного образу та попросити Матір Божу допомогти у своїх бідах та печалях.

Ангеліна Попович

Чернігівська єпархія
www.nizhniy.church.ua

Додаток Г

она провела в селі голуївка, зараз мешкає в нашому місті. Рукодільниця захопилася вишивкою ще з дитинства. Стеж- шивання (як бісером, так і нитками) зростає все більше. «Я почала вишивати в п'ятому класі. Мені було надзвичайно Лідія. — Шукала красиві схеми, вдовольнялася спочатку частковою вишивкою. В одній із крамниць я побачила іменну

ПРОТИСТОЯННЯ РЕЛІГІЙ

Значення татуювання за християнським віровченням

Люди часто запитують: що заповідав нам Бог щодо татуювання? У Біблії небагато згадок про татуювання, бо люди, які наносили на своє тіло надписи, були язичниками.

У книзі Левіт є такі слова: «Заради померлого не робить порізів на тілі вашому і не наколюйте на собі листів. Я Господь» (Лев.19:28). З цитати можна зробити висновок, що Бог каже «ні» звичаю, чим можна підтвердити й такі слова: народ Ізраїля був призваний зовсім до іншої системи цінностей, ніж варварські племена. Татуюючи своє тіло, іудеї нічим би не відрізнялися від язичників, які проводили ритуальні вбивства, масову різню. Саме це, можливо, являлося однією з причин того, що Бог заповідав не робити «порізів на тілі».

У нашій культурі татуювання не несе в собі того сенсу, який був у часи Мойсея. Якщо поглянути на мотиви, через які люди наносять на своє тіло різні зображення, то можемо сказати, що більшість робить це через модні тенденції, або просто, щоб відрізнитися від інших — все це далеко від закону Христа.

Деякі люди стверджують, що татуювання ро-

бить їх привабливими. Ця думка говорить про їх бажання покращити те, «що вже було зроблено Богом» (Пс.138:14). Саме це вказує на те, що вони не задоволені своїм тілом, не маючи талантів, люди намагаються таким чином вразити оточуючих. Умисне спотворення тіла, створеного Богом, є образою Господа.

У мусульманському світі та в країнах, де великий рівень гоніння християнського населення, християни наколюють на зап'ясті хрест для того, щоб у випадку смерті бути похованими за звичаями свого віросповідання. Це свідчить про їхнє бажання померти за Христа, якщо вони будуть схоплені радикальними ісламістами. У цьому випадку татуювання може бути призначенням до мучеництва, потягом до самої смерті сповідувати Ісуса Христа.

Таким чином, коли татуювання є не просто свідченням віри, а служить лише засобом пошуку власного «я», то воно являється невдалою заміною особистості, культури, віри, творчої унікальності. Саме тому, потрібно не забувати про заповідь, яку дав нам Господь щодо татуювань.

Чи балув

Деякі вважають, що поняття розпещеність тотожні, й між ними поставити знак рівності. Насправді ж, «розпещена дитина» та «улюблена дитина» також не одне й те ж. Можна розпестити матеріальними речами, потуранням його вимогам, і взагалі відсутністю системи у вихованні. Розпестити ж дитину увагою не можна. Пестуни — ті, хто купається в багатстві, любові, отримуючи її стільки, скільки їм потрібно — не менше, але й не більше. Пестуни часто дарують подарунки, але не тому, що самі цього вимагають, а тому, що дорослі хочуть це від широкого серця.

Пестуни — ті, чий прохання не залишають без уваги, але це є не результатом того, що піднесена на п'єдестал своїми найближчими родичами, а вказує на те, що в родині і навколо уважно ставитися до людей. Пестуни люблять не за їхні успіхи, а за їх унікальність просто тому, що вони є.

У прагненні захистити свого нащадка, переживань з приводу неотримання ним машинки або 35-ї за рахунком ляльки, батьки готові піти на будь-які матеріальні витрати. Не бажано або неможливо прогнозувати подальший розвиток ситуації, тому поспішають виконувати будь-яку вимогу навіть тоді, коли чимось зайняті, показують тим самим, що можна не брати до уваги

СТОС

Екологічна

Екологія, проблеми доки такої актуальності, збереження природи — як часто ми зустрічаємо ці слова в ЗМІ. Проте, багато хто не уявляє, що це не десь там далеко, а наша щоденна реальність. Це те, що навколо нас, те, що впливає на нас і наше життя. Наше місто також зіткнулося з проблемою у сфері екології. Зіткнулось не сьогодні, й на жаль, не завтра їх вирішити. Викиди промислових підприємств, забруднення річки Удай, численні викиди побутових відходів — і це далеко не всі проблеми, які стоять перед нами.

Додаток Д

готували якусь їжу. Одного разу обстріл почався, а картопля зваритися не встигла. Ми забрали в підвал картоплю з напівсирою картоплею. Так і їли.

Потім у центрі зупинилося кілька великих машин із військовими. Людей збирали, щоб евакуювати. Ми теж пішли. Мені здавалося, що це не насправді відбувається, що знімається якесь кіно про Другу світову. Перелякані люди йдуть, пожитки тягнуть, малеча реве...

Нас усіх поселили в маріупольсько-

— в магазині. Живемо ми в будиночку-халупі, який знімаємо в літньої жіночки. Купуємо тільки найнеобхідніше. Нам здорово допомогли місцеві волонтери. Люди приносять у їхній офіс речі, а переселенці можуть приходити й вибирати собі те, що потрібно. Я вибрала курточку «на риб'ячому хутрі», як сказала мама. Голубенька, на блискавці, з кишеньками. Взимку в такій курточці холодно, але я згодна мерзнути, аби її не знімати. Тому що в абичому зовсім не хочеться з'являтися у школі.

вимагала від сестри. — Баринно з сеоє корчить!» Але Машка йде. Нам гроші потрібні, і вередувати не доводиться.

Навіть якщо прямо зараз настане мир, ми зможемо повернутися додому лише тоді, коли селище повністю розминуться. А коли це трапиться — невідомо. Наше життя сьогодні можна назвати очікуванням. Ми не живемо — ми чекаємо. Чекаємо, коли перестануть воювати, коли повернуться Сергій, і ми всі разом вирушимо додому...

Записала Тамара Бульба

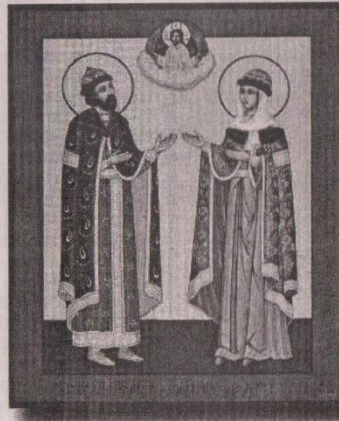
— ДУХОВНІСТЬ —

Покровителі шлюбу

Мабуть, немає такої людини на землі, яка б не хотіла бути щасливою. Люди вкладають у це поняття різні сенси, в тому числі любов — одну на все життя. Але як зустріти її, як не помилитись у своєму виборі, як побудувати щасливий шлюб, вирішити сімейні негаразди, знайти взаєморозуміння з чоловіком і дітьми, уникнути розлучення?..

Серед нескінченних питань і сумнівів ми забуваємо про вчення Господне. Як сказано в Євангелії: «Просіть, і дасться вам; шукайте, і знайдете; стукайте, і відчинять вам». Саме на волю Божу поклалися князь Петро та проста селянка Февронія. У житті святих сказано, що князь захворів проказою, але ніхто не мігвилікувати його. У сонному видінні Петру було відкрито, що його може зцілити дочка «древолазца» бортника, що добував дикий мед, — Февронія із села Ласкавдво в Рязанській землі. Князь пообіцяв одружитися на ній після зцілення. Февронія зцілила князя, проте він не додержав свого слова. Хвороба поновилася, Февронія зновувилікувала князя і вийшла за нього заміж. Коли князь успадкував трон, бояри не прийняли Февронію. Князь не відмовився від дружини, натомість його позбавили престолу й вигнали. Петро узяв Февронію, сів із нею в човен і відплив по ріці Оці. У Муромі почалася смута, багато людей домогалися вільного престолу, пішли вбивства. Тоді схаменулися бояри та повернули престол законному князю.

Петро і Февронія все своє життя у шлюбі жили благо-

честиво й смиренно, уповаючи на Бога та його милосердя. У похилих літах, прийнявши чернечий постриг у різних монастирях з іменами Давид і Єфросинія, вони благали Бога, щоб їм померти в один день, і заповіли їхні тіла покласти в одній домовині, заздалегідь приготувавши гробницю з тонкою перегородкою. За Божим помислом, померли вони в один день і в одну годину 8 липня 1228 року. Поховане подружжя було разом, як вони й заповідали.

Святі були канонізовані 1547 року. По молитвах Петру і Февронії багато віруючих отримують допомогу в сімейних негараздах. Їхня ікона повинна бути в кожному православному сімействі, як приклад подружньої любові до останнього подиху.

У зв'язку з тим, що день смерті Петра і Февронії припадає на Петрів піст, коли не звершується таїнство шлюбу, православна церква встановила друге святкування — у день перенесення мощів святих (19 вересня 1992 року). Символом свята є ромашка — найчистіша й найніжніша літня квітка, і немає нічого прекраснішого, ніж весільний букет із ромашок.

Ангеліна Попович

Додаток Е

бути хтось ліпший за мого Василяка.
— Дядька Васильє нема вже десять років. Живете, мов черниці. Ви ж така класна!
— Людочко, не впадуть мене в авантюру.

Племінниця була для Віри, наче рідна донька. Власних дітей у неї з покійним Василем не було. Люда жартувала, що в неї є дві мами. Старша сестра час-часом записала доньку у Віри — працювала з чоловіком на «швидкої», а це й нічні зміни. І тепер, коли Люда стала дорослою, мало не щодня забігала до тітки.

Люда вибрала кілька найкращих Віриних фотографій і зареєструвала тітку на одному із сайтів знайомств. До кавалерів придивлялася прискипливо.

Іхати, я зустріну.

Її не вельми приваблювала ця зустріч, але племінниця переконала:
— Ну, будь ласочка. Може, Орест і справді гарна людина. Зрештою, не підвинець же йдете. Не сподобається, то й Бог з ним.

— Ой, Людо, щось не до душі мені ця романтика. І невже ти хочеш, щоб я перебралася в інше місто?

— Я хочу, щоб ви були щасливі.
...У суботу вранці Віра побігла до перукарні. Зачіска, манікюр, улюблений ніжно-бірюзовий брючний костюм, білі босоніжки і такого ж кольору сумочка. Покрутилася, мов дівчисько, перед дзеркалом і поспішила на автостанцію.

...На зупинці було порожньо. Орест

«Грохи» — це легко сказано, подумала Віра.

Орест приніс халат і капці покійної дружини. Показав, де вінник, відро, ганчірка, пилосос. І на додаток попросив помити гору посуду.

На автоматі почала прибирати, не розуміючи, навіщо це їй потрібно. Відчула, що голодна. Але ж соромно просити шматка хліба.

Прибирання було на завершенні. У животі злісно бурчало. Ще б упоратися з посудом. Не зчулася, як вислизнуло з рук горня... І Орест не стримався.

...Голодна й ображена Віра зупиняла попутки, аби добратися на автовокзал, щоб устигнути на останній автобус. Із вулички вийшов легковик.

— До міста йдете, пані? Сідайте. Бачу,

ДУХОВНІСТЬ

Успенський піст

Успенський піст приурочений до великого неперехідного свята православної церкви — Успіння Пресвятої Богородиці, яке відзначається 28 серпня. Традиційно до цієї знаменної дати православні християни готують двоплужневим постом.

У Біблії про місце й обставини кончини Богородиці нічого не сказано, лише згадується, що після роз'яття Христа апостол Іоанн узяв її на підшування. Христос сказав: «Це є син твій, це є мати твоя», шими словами довіривши Богородицю учню.

Через декілька десятків років після Воскресіння Христа Діві Марії під час молитви на місці вознесіння Христа з'явився архангел Гавриїл, котрий приніс фіникову гілку та повідомив, що через три дні вона вознесеться до Бога. Після звістки про своє поєднання з Сином Божим Пречиста Діва благословила народ і апостолів, пообіцявши не покинути їх, а бути разом із ними в молитві та в їхньому апостольському служінні. Наблизився день кончини, Богородиця лягла на одр і заснула, представляючи перед Богом.

Після успіння апостоли поховали Матір Божу в Істеманському саду. Але апостол Фома не встиг на поховання тіла Богородиці. Тож апостоли відкрили печеру з гробом, але в смертному одрі тіла Діві Марії не було. Христос підніс Свою Матір на небо, де Богородиця знайшла своє місце в сонмі ан-

За суровістю Успенський піст порівнюється до Великого. Згідно з церковними правилами, у понеділок, середу та п'ятницю під час Успенського посту дозволено сухоїдіння. У вівторок і четвер дозволено варена їжа без олії, а в суботу й неділю можна вживати в їжу вино та олію.

Із першого дня Успенського посту після освячення меду нового збору благословляється його вживання, а також різноманітної випічки з медом (медові пряники, млинці з медом і маком, пироги з медом тощо). У свято Прображення Господнього — 19 серпня — дозволено їсти рибу, а починаючи з цього дня, після освячення яблук та інших фруктів, також дозволяється вживати їх у їжу.

У свято Успіння Пресвятої Богородиці, 28 серпня, якщо воно припадає на середу або п'ятницю, то можна їсти рибу, а якщо на інші дні тижня — посту немає.

Успенський піст здавна вважався найприємнішим і найлегшим, тому що основу пісного столу становлять молода картопля та гриби, а ще в цю пору дозрівають овочі й фрукти. Але не варто забувати, будь-який піст є не просто дієтою, а чимось більшим — молитвою та поканням, що закріплюється таїнством сповіді про свої гріхи священику. Постуючі тілесно, нам у той же час потрібно поститися духовно, робити добрі справи, давати милостиню нужденним, проводити дні в молитві.

Ангеліна Попович

Додаток Ж

на своїм укладенні борочні. Але було для. Відчувати п подих за своєю дозволяв ти піти. Ніколи.
го не засмутило: навпаки, він спиною і кожного дня поспішати з Тетяна Пилипенко

ДУХОВНІСТЬ

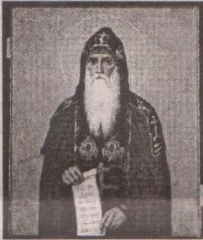
Подвижник із печери

іе
30

Ціти 90-х не могли ці-
ми днями сидіти вдома
ред телевізором — це
то нудно й нецікаво.
ни гралися в хованки
підмурки, каталися
велосипедах, стріба-
на скакалках, ганяли
ача...
Народжені у 2000-х та-
ж можуть погуляти на
лищі, але недовго. Вони
чинають нудьгувати за
мп'ютерами та теле-
нами. Щоб поспілку-
достатньо подзвони-
сати один одному. Ім
ю ходити в кіно, адже
ільми доступні й удома
тернету. Але чи можна
про повноцінне дитин-
воно проходить у чо-
ах і обмежується екра-
ютерного пристрою?..

Ганна Швець

23 липня вшановується пам'ять преподобного Антонія Печерського — засновника Києво-Печерської лаври. Народився він у місті Любечі приблизно в 893 році. До чернечого пострига мав ім'я Антим. У молодому віці Антим вирішує викопати печеру для усамітнення в молитві з Богом. Почувши про гору Афон та її подвижників, що несли там свій духовний подвиг, юнак відправляється на Афон. Обійшовши майже всі Афонські монастирі, в одному приймає чернечий постриг із ім'ям Антоній.

Одного разу настоятелю монастиря, в якому подвизався Антоній, у сні з'явилася Богородиця, яка сказала, що інок повинен повернутися в Київську Русь «щоб і тут бути на користь і підтримку багатьох». У 1013 році Антоній прибув до Києва. Зрозумівши, що для молитви йому потрібне усамітнення, преподобний оселився за містом недалеко від села Берестова в окремій печері. Слава про великого ченця, що несе свій духовний подвиг у печері за Києвом, рознеслася по всій Київській Русі. До Антонія почали приходити люди для спільної молитви, які згодом залишалися в печері,

приймавши чернечий постриг.

Після смерті київського князя Володимира, коли почалася кривава боротьба за престол, Антоній вирушив на Святу гору й повернувся після того, як на престол сів Ярослав Мудрий. Антоній оселився в печері на сусідній горі, що разом із іншими печерами отримала назву Ближніх або Антонієвих печер.

Кількість людей, що прагнула провести решту життя в молитві Богу, зростала. Тому Антоній попросив у князя Ізяслава (сина Ярослава Мудрого) гору для будівництва монастиря. Преподобний благословив збудувати на горі церкву на честь Успіння Пресвятої Богородиці. Будувалися келії для ченців, а через те, що перші ченці жили в печерах, монастир одержав назву Печерського.

Упокоївся преподобний Антоній у своїй печері 7 травня 1073 року, проживши 90 літ. Моші преподобного й сьогодні знаходяться в печері, де подвизався святий. А Києво-Печерська лавра стала святинею, яка ось уже близько тисячі років є місцем поклоніння православних християн.

Ангеліна Попович

ЧУТТЯ

патерія

ПРОСТІ ІСТИНИ

П'ять правил

Додаток 3

ПОКАЗАЛИ ЗНАННЯ

Акція від студентів-медиків

14 квітня студенти Прилуцького медичного училища на площі біля пам'ятника Т.Г. Шевченку ознайомлювали прилучан та гостей міста з правилами надання першої невідкладної допомоги. Усім бажаним студенти-медики вимірювали тиск та виписували відповідний інформаційний талон із показниками.

Подібні акції є вдалою нагодою показати вміння та навички, які здобули студенти під час навчання. Адже правильно надана перша допомога може врятувати життя та запобігти летальним випадкам.

Прилучани із задоволенням приймали до уваги корисну інформацію від майбутніх медиків та проявляли неабиякий інте-

рес, наввипередки шикуючись виміряти тиск.

Ангеліна Попович

РЕЛІГІЙНЕ СВЯТО

Світле Богослужіння в Прилуках

Уже за доброю традицією на другий день Пасхи, 9 квітня, Високопреосвященніший архієпископ Ніжинський та Прилуцький Климент очолив святкову Божественну літургію в Кафедральному Спасо-Преображенському соборі міста. Владиці співслужили духівництво прилуцького благочиння.

Перед прочитанням Євангелія Його Високопреосвященство з благословення митрополита Київського та всієї України Онуфрія нагородив протоієрея Юрія Бойка церковною нагородою.

Після закінчення Божественної літургії відбувся хресний хід навколо Спасо-Преображенського собору.

У архіпастирському слові владика Климент привітав паству зі Світлим Святом Христового Воскресіння та роз'яснив у чому сенс вітання «Христос Воскрес! Воістину Воскрес!». «Скільки б один одного ми не вітали, скільки б не відповідали на нього, воно нагадає, хто ми є, для чого ми покликанні та що нас очікує. Вічність відкрита для всіх, лише для невірних ця вічність буде така сама, як пекло. А для

тих, хто увірував, ця вічність буде блаженною біля престолу Божої Слави. Господь усе зробив, щоб ніхто з віруючих не загинув, а мав життя вічне. Тож приймемо у своє серце Бога та свідомо відповідаймо «Христос Воскрес! Воістину Воскрес!»

Владика подарував усім присутнім свічки зі Святої Землі, які були підпалені благодатним вогнем та привезенні для Ніжинської єпархії. Маленькі ж прилучани отримали з рук архієпископа пасочки та ікони з Єрусалиму.

Ангеліна Попович

не-
зли
ози
ки.
тує
кко
би-
чи
иво
дей
пас-
ось
ай-
ж-
ин
ебе
ти.
ка-
нул.
по-
ро-
рія
ян-
ша.
ець

Додаток И

порога до столу полотни, а інші «карачун» розрізали на всіх членів родини. Після цього «карачун» розрізали на три частини. Одну з них давали худобі, другу залишали до дня оранки першої борозни, а третю з'їдали.

Головні дійства Щедрого вечора — це щедрування, парубочі та дівочі «Меланки», «Коза». Щедрування — давній звичай традиційного народного українського

не приносять, тільки хлопці. Тому щедрування або в торби- годиться. Хлопці беруть зерно в рукавицю або в торби- ну, спочатку йдуть до хрещених батьків, інших родичів і близьких, а зайшовши до хати, вітають із Новим роком.

Богдана Дробот

У СТИНАХ СОБОРУ

Христос народився! Славимо Його!

Дзвони Миколаївської дзвіниці Преображенського собору сповіщають людям про прибуття архієрея. Людський потік православних будує живий коридор, аби отримати благословення від Владика. Духовенство в білому священницькому одязі зустрічає свого духовного батька в стінах древнього собору. А хор виконує піснеспіви під загальною назвою «Архієрейська зустріч».

«Христос народився! Славимо Його!» — таким різдвяним привітанням прийнято вітати один одного при зустрічі. Клірики Собору привітали архієпископа та попросили молитов за вірних чад міста Прилуки. «Чеснішу херувимів і славнішу всіх серафимів» таку хвалу ми підносимо Пресвятій Богородиці за її смирення стати Матір'ю Богомладенця.

8 січня Православна Церква згадує Собор Пресвятої Богородиці. Божественну Святкову Літургію в другому Кафедральному соборі міста Прилуки очолив Митрополит Ніжинський і Прилуцький Климент у співслужінні духовенства Прилуцького благочиння.

Архієпископ привітав боголюбиву паству міста Прилуки зі святом Різдва Христового та побажав відкласти всі життєві клопоти, проблеми й радості, а приблизитися до Господа, йти на службу в Божий храм, з'єднуватися з Богом у таїнстві Євхаристії.

Хор Преображенського Собору привітав Владика

колядою, вихованці недільної школи також долучилися до привітань і отримали солодкі подарунки від Митрополита Климента.

Від редакції «Град Прилуки» вітаємо всіх із Різдвом Христовим, нехай Віфлеємська зоря засяє в кожному серці та сповнить його миром і спокоєм.

Ангеліна Попович

100-
№9, я
100-
№12 :
навча
100-
реднь
навча
Кисл
95 г
вого
ного
гівлі
90
тичн
тури
85
ті ді
буді
85
роб
нат
(19
5
3
бо
2
ко
ки

по

3-

ДУХОВНІСТЬ

Перша благовісниця Христового воскресіння

*4 серпня віруючі християни вшановують святу мироносицю
рівноапостольну Марію Магдалину*

Свята рівноапостольна Марія Магдалина походила з містечка Магдали в Галілеї. З юності вона страждала тяжкою недугою — біснуванням. Через хворобу Марії Магдалині явилася милість Божа: за її ширю віру, нічим нерушиму відданість Господу Ісусу Христу Бог вигнав із неї сім бісів, і вона, залишивши все, пішла за Ним. Свята Марія Магдалина йшла за Христом разом із іншими жінками, зціленими Господом, проявляючи зворушливу турботу про Нього.

Вона не залишила Господа після взяття Його іудеями. Марія була з Господом до самого кінця, разом із Богородицею та апостолом Іоанном. Свята Марія Магдалина супроводжувала Пречисте Тіло Господа Ісуса Христа при перенесенні Його до гробу, була при Його похованні.

Після поховання Ісуса в печері Марія Магдалина з іншими мироносицями третього дня прийшла до гроба, щоб за традиціями іудеїв помазати тіло дорогішими оліями. Але гроб був порожній. Коли Марія виходила з печери, їй явився Воскреслий Христос і звелів іти до апостолів та провітати їм радісну звістку. Як перша благовісниця Христового воскресіння, свята Марія Магдалина визнана Церквою рівноапостольною.

Після вознесіння Господа Марія Магдалина перебувала з Матір'ю Божою й апостолами в Єрусалимі, звідки вирушила в Рим, де благовістила імператора Тібе-

рія, що Христос Воскрес. Імператор не повірив мироносиці й сказав, що як це куряче яйце в її руці не може стати червоним, так і Христос не міг воскреснути. Тільки-но імператор промовив ці слова, яйце в руці стало червоним, як символ воскресіння та перемоги життя над смертю.

Згодом уже літня Марія Магдалина переселилася в Ефес, де трудилася святою апостол Іоанн Богослов. Там і завершила свій земний шлях.

У IX столітті за імператора Льва VI Філософа нетлінні мощі святої Марії Магдалини були перенесені з Ефесу до Константинополя. Вважають, що під час хрестових походів вони були відвезені до Риму, де й покоїлися під олтарем у храмі в ім'я святого Іоанна Латеранського. Папа Римський Гонорій III освятив цей храм в ім'я святої рівноапостольної Марії Магдалини. Частина її мощів знаходиться у Франції, поблизу Марселя, де в підніжжі крутої гори споруджено храм на її честь. Частки святих мощів рівноапостольної Марії Магдалини зберігаються в різних монастирях Святої Гори Афон та в Єрусалимі.

Православна Церква свято шанує пам'ять святої Марії Магдалини — жінки, покликаної Самим Господом від темряви до світла і від влади сатани до Бога.

Ангеліна Попович

ПРОБЛЕМА ЧАСУ

«Іграшкова» залежність

В
Д
Т
С

По
мої
мама
люби
давни
віноч
Ход
життя
вжди
краш
різно
лить..
Дав
крала
ненк
ківсь
та пуч
матер

Додаток Л

church.our.family ▾ •

 347 1 022 10
Дописи Читачі Відстеж...

Полтавская Духовная Семинария
Будівля гуртожитку
Полтавська місіонерська духовна семінарія
ЗАПРОШУЄ НА НАВЧАННЯ
▪ богословський... більше
missia.org.ua/
ул. Конституции, 12, Komsomolsk, Poltava Oblast
39803

Редагуват... Реклама Контакти

 Створити Єпархія Грамоти

